

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ

Борова Тетяна Анатоліївна, д.пед.н., професор, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна,

Деменко Ольга Іванівна, к.юр.н., доцент кафедри, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна
Анотація. У статті визначено основні напрями професійного розвитку менеджерів освіти нового покоління. Обґрунтовано поняття педагогічна технологія, менеджер освіти та професіоналізм. Схарактеризовано ефективні сучасні педагогічні технологій щодо навчання менеджерів освіти. Досліджено сутність інтерактивних методів навчання. Визначено роль викладачів та студентів у процесі застосування інтерактивних методів навчання. Показано ефективні техніки навчання менеджерів освіти.

Ключові слова: менеджер освіти, педагогічна технологія, професіоналізм, інтерактивне навчання.

Технологічний підхід у педагогічній системі відкриває нові можливості для концептуального і проектувального освоєння різних галузей та аспектів освітньої, педагогічної, соціальної дійсності; він дає змогу: з більшою визначеністю передбачати результати й управляти педагогічними процесами; аналізувати й систематизувати на науковій основі наявний практичний досвід та його використання; комплексно вирішувати освітні та соціально-виховні проблеми; забезпечувати сприятливі умови для розвитку особистості; зменшувати ефект впливу несприятливих обставин на людину; оптимально використовувати наявні в розпорядженні ресурси; вибирати найбільш ефективні й розробляти нові технології та моделі для вирішення соціально-педагогічних проблем, що виникають. Незважаючи на значну кількість учених, які вивчали сутність цього поняття, ще й досі немає однозначного визначення понять «технологія», «педагогічні технології», «освітні технології», «технології управління». Технології в педагогіці визначають як: методи, прийоми, засоби навчання (В. Паламарчук, О. Пометун, В. Шепель); процесуальна сторона дидактичної системи (І. Прокопенко, В. Євдокимов, М. Кларин), педагогічна система, яка реалізується практично (В. Беспалько), сукупність педагогічних прийомів, що забезпечують досягнення педагогічних цілей (В. Гузєєв); моделі навчання (Л. Занков); спеціальна організація змісту навчання і добір до цього творчих знань та практичних вмінь (В. Бухвалов); педагогічна техніка (І. Зязюн, А. Гін); алгоритм досягнення запланованих результатів (І. Волков); аналіз розвитку педагогічних технологій у вищих закладах освіти (В. Нагаєв). В. Монахов досліджував питання теорії педагогічних технологій та їх проектування. В. Ковальчук розглядав місце і роль освітніх технологій у системі модернізації освіти. Проте залишається актуальним питання визначення ефективності залучення тієї чи іншої технології в педагогічному процесі, зокрема у навчанні менеджерів освіти. Зазначимо, що нині існує недостатня кількість наукових доробок щодо визначення сутності та основних характеристик менеджерів освіти, а саме: Г. Єльнікової, В. Маслова, В. Олійника, З. Рябової, Т. Сорочан та інших. Проте, актуальним залишається питання підготовки та перепідготовки менеджерів освіти нового покоління.

Метою є визначення основних напрямів професійного розвитку менеджерів освіти нового покоління та виокремлення ефективних сучасних педагогічних технологій у процесі навчання менеджерів освіти.

За визначенням В. Гладкової «менеджер освіти – професія, тип діяльності, основу якої складає таке знання і людські здібності, спираючись на які можна здійснювати управління, організацію та керівництво освітніми процесами і технологіями та відчувати за це відповідальність»[1, с.84]. Ми приєднуємося до думки науковця, що нині для

розуміння управлінського професіоналізму важливо враховувати тенденції зміни змісту діяльності сучасних керівників [1, с.98].

Отже, враховуючи зазначене вище, необхідно звернути увагу на підготовку та перепідготовку менеджерів освіти нового покоління, які можуть діяти у сучасних умовах інформатизованого суспільства, де діяльність професіонала, безумовно, пов'язана з науково-технічним розвитком та розвиненими телекомунікаційними засобами. Професіоналізм визначено як сформовану в процесі навчання та практичної діяльності готовність до компетентного виконання функціональних обов'язків, що оплачуються, і як рівень майстерності у професійній діяльності, що відповідає рівню складності роботи [3, с.742]. З огляду на таке визначення можна виокремити основні елементи, що стосуються професійної діяльності, а саме: рівень професійної підготовки, самоосвітні вміння, майстерність і здатність до якісного виконання професійних функцій. Таке розуміння професіоналізму можна віднести і до професійної діяльності менеджерів освіти. Таким чином, одними з основних характеристик професіоналізму менеджера освіти виступають рівень професійної підготовки та вміння до самоосвіти, що також є основною навичкою в освітній діяльності. Відтак, професійна підготовка є одним з перспективних напрямів професійного розвитку менеджерів освіти. У межах підготовки менеджерів освіти необхідно враховувати особливості освіти й самоосвіти дорослих людей. З огляду на це у процесі навчання, необхідно добирати ефективні технології навчання.

П. Прокопенко, В. Євдокимов тлумачать поняття «технологія» як «опис, з одного боку, майстерно здійсненої професійної діяльності, а з іншого – досконалої, оптимально організованої» [4, с.39]. Таке розуміння імпонує нам, тому що більш чітко пояснює сутність поняття, стосовно професійної та управлінської діяльності менеджерів освіти.

Нині в педагогіці термін «технологія» часто використовують для позначення послідовного (покрокового) застосування різних прийомів, що забезпечує вирішення поставленого педагогічного завдання [2]. Т. Назарова стверджує, що поняття «педагогічні технології» трансформувалося в нові: освітні технології, педагогічні технології та технології навчання [2]. За її визначенням педагогічні технології втілюють тактику реалізації освітніх технологій у навчально-виховний процес через моделі навчання, виховання й управління.

В. Нагаєв визначає педагогічну технологію управління навчально-творчою діяльністю студента як «цілісну систему взаємопов'язаних технологічних етапів (мотиваційно-орієнтовний, планувально-цільовий, перетворювальний, діагностичний), які визначають функціональний вплив на навчально-творчою діяльністю студентів засобами управління та самоуправління і в єдності забезпечують формування професійно-творчої компетентності фахівців виробничої сфери» [5, с. 316]. Такий підхід уможливує удосконалення навичок самоосвітньої діяльності у менеджерів освіти.

У сучасній педагогіці активно використовуються інтерактивні технології. Підґрунтям у моделюванні інтерактивних занять є застосування інтерактивних методів навчання. Інтерактивні методи навчання (англ. *inter* – взаємний і *act* – діяти, тобто здатний до взаємодії, діалогу) – способи організації активної взаємодії студентів і викладача у навчальному процесі з метою досягнення визначених дидактичних результатів [3, с.357]

Сутність інтерактивних методів навчання полягає у тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії всіх тих, хто навчається і навчає. Це співнавчання (навчання у взаємодії та співпраці), в якому і викладач і студент є суб'єктами навчання. Основний принцип інтеракції – постійна взаємодія студентів між собою, їх співпраця, спілкування, співробітництво. Інтерактивна взаємодія виключає як домінування одного учасника навчального процесу над іншим, так і однієї думки над іншою. На таких заняттях викладач стає активним учасником дискусії, спрямовує її в потрібне русло, тобто виконує роль модератора, консультанта, помічника тощо. Тобто акцент робиться на студентоцентризмі. Організація процесу такої взаємодії сприяє використанню відповідних методів навчання: груповий, колективний, колективно-груповий. Інтерактивні технології

навчання включають у себе чітко спланований очікуваний результат навчання, окремі інтерактивні методи і прийоми, що стимулюють процес пізнання, та розумові і навчальні умови і процедури, за допомогою яких можна досягти запланованих результатів.

Саме такі методи навчання є актуальними у процесі підготовки менеджерів освіти. У Харківському національному економічному університеті ім. С. Кузнеця проводиться підготовка магістрів з «Управління навчальним закладом» (за типом). За результатами аналізом проведеного анкетування та навчальними результатами було виявлено, що ефективність та результативність мали саме інтерактивні технології навчання у порівнянні з іншими. Студенти проявляли більшу активність у колективно-групових модусах навчання, беручи на себе відповідальність за результати кожного учасника групи, що є важливим для керівника установи, зокрема освітньої. Так, наприклад, мозковий штурм був поширеним прийомом, який застосовується у процесі навчання, зокрема його використовували у рольових іграх, кейсах тощо. Ці інтерактивні методи навчання були найбільш ефективними для студентів наприкінці вивчення теми або модуля. Проблемна ситуація має безпосередню професійну спрямованість.

За результатами застосування інтерактивних технологій у процесі навчання менеджерів освіти відбулися зрушення до більш прискореного формування у студентів таких якостей як вмотивованість, цілеспрямованість, конструктивність, комунікативність, оперативність та креативність.

Перспективним є напрям дослідження щодо ефективності залучення дистанційної освіти для підготовки менеджерів освіти.

Список використаної літератури

1. Гладкова В. М. Професійне самовдосконалення менеджерів вищих навчальних закладів: акмеологічні основи: Монографія. / В. М. Гладкова. – Київ: Освіта України, 2013. – 350 с.
2. Назарова Т. С. Средства обучения: технология создания и использования / Т. С. Назарова, Е. С. Полат. – М. : Изд-во УРАО. – 1998. – 204 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Прокопенко І. Ф. Сучасні педагогічні технології в підготовці вчителів : / І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов. – Харків: Колегіум, 2008. – 344 с.
5. Розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця: Монографія/ Т.О.Дмитренко, К.В.Яресько, Т.В. Колбіна та ін. – Херсон : ППВишемирський В.С., 2014. – 424 с.

Автори

Борова Тетяна Анатоліївна, д.пед.н., професор, ХНЕУ ім. С. Кузнеця (borovataty2012@ukr.net).

Деменко Ольга Іванівна, к.юр.н., доцент кафедри, ХНЕУ ім. С. Кузнеця (anna-zaykina@ukr.net).